

23-24 листопада 2022 року,
Тернопіль, ТНТУ

УДК 159.9

Віта Кравчук

Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя, Україна

ДОСЛІДЖЕННЯ ЧУЙНОСТІ ЯК МОРАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ЯКОСТІ ВОЛОНТЕРА

Vita Kravchuk

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ukraine

STUDY OF SENSITIVITY AS A MORAL AND PSYCHOLOGICAL QUALITY OF A VOLUNTEER

В ускладнених умовах життєдіяльності, особливо вразливим категоріям населення, таким як переселенці, пенсіонери, самотні люди, важко хворі, постраждалі внаслідок воєнних дій тощо, не обійтися без громадської підтримки, альтруїстичної допомоги небайдужих людей, якими є волонтери. В сучасному цивілізованому світі завжди є окрема, хоча і не чисельна, категорія людей, які володіють особливими особистісними якостями та чеснотами, такими як співчуття, альтруїзм, чуйність.

Волонтерський рух надає можливість реалізувати особистості свій потенціал через допомогу суспільству в цілому або конкретній людині. Зважаючи на складну воєнну ситуацію в Україні, кризовий стан розвитку економічної, соціальної сфери науковці та практики виявили професійний інтерес до волонтерства як важливої добродійної діяльності. Відомі різні концептуальні підходи до реалізації волонтерського руху в Україні (Е.Балашов, О.Безпалько, О.Карпенко, Т.Лях, О.Стецькова та ін.).

В часі сучасної війни в Україні, яку розпочала сусідня країна агресор, дуже активно розвивається волонтерський рух та добродійна діяльність людей-альтруїстів. Волонтерська діяльність надає людині можливість поєднати реалізацію та задоволення власних потреб, поєднаних з суспільними потребами. Тому волонтерство – це просоціальна або альтруїстична поведінка.

Волонтерську діяльність визначають як добровільну, соціально зорієнтовану, що здійснюється волонтерами шляхом надання допомоги без сподівання отримати фінансову винагороду. Волонтерство – це показник культурного, економічного, чуттєвого, почуттєвого і екологічного розвитку особистості. Дана соціальна робота непрофесійна, проте кардинально покращує якість життя.

Небайдужі до чужого горя люди характеризуються милосердям, добротою, чуйністю. Реалії нашого життя часто відтісняють у щоденних відносинах економічні пріоритети, прагматичні орієнтації, такі як діловитість, індивідуалізм від душевності, людяності, гуманності. Дедалі

більше відчувається деформація стосовно життєвих цінностей, провідних мотивів, зростання бездуховності, байдужості, невміння і небажання бути доброзичливим, нездатність відгукнутися на переживання іншої людини.

Тому на нашу думку є актуальною проблема дослідження соціально-психологічних передумов здійснення волонтерської діяльності.

Як зазначає дослідниця Свідерська Г.М. сьогодні чуйність є вершинною людською чеснотою та занадто важливою, аби нею нехтувати. Вона пише: «Чуйність – це не лише моральна риса особистості, це цілісний морально-психологічний феномен, що пронизує усі сфери міжособистісної взаємодії, виступаючи показником людського ставлення до інших».

О.І. Алтунін трактує чуйність як здатність людини уважно відноситися до проблем близьких людей, допомагати їм у вирішенні труднощів, не очікуючи на повернення вдячності. На його думку, чуйна людина є уважною, щирою, щедрою, співчутливою, здатною бути «на одній хвилині».

О.М. Вержиховська характеризує чуйність як внутрішню позицію у ставленні до інших, передбачає співпереживання з іншими людьми їхніх радощів, бажань, страждань, потреб, розуміння їхніх прагнень і бажань, мотивів поведінки, довіру великодушність, благородство і шляхетність.

Отже, показниками чуйності є вміння точно визначати емоційний стан інших людей, їхній настрій, переживання, бути ввічливим, готовим прийти на допомогу, хвилюватися за долю іншої людини, вміти підтримати, здатним розділити радість, біль, горе, бути нетерпимим до несправедливості, байдужості, зла.

Отже, узагальнення різних трактувань терміну дало змогу визначити «чуйність» як інтегративну морально-психологічну якість, що засвідчує власне ставлення до людини і включає розуміння її психологічного стану, вміння розуміти, співчувати, підтримати, здатність бути толерантною, щирою, ввічливою, доброзичливою, піклуватися про неї, надавати реальну допомогу.

Таким чином до складових чуйності належать: когнітивні (розуміння, конструктивна оцінка ситуації), емоційні (ематія, співчуття, співпереживання), культурно-особистісні (ввічливість, щирість, тактовність, обережність), практичні (підтримка, допомога, турбота) компоненти.

Перелік використаної літератури:

1. Кириленко Т.С. Чуттєво-емоційні виміри вчинковості // Людина – Суб'єкт – Вчинок: Філософсько-психологічні студії. К.:Либідь. 2006. С.176-196.
2. Свідерська Г.М. Психологія чуйності: монографія. Тернопіль:ТНПУ. 2013. 306 с.